

Partnerství
pro vzdělávání
2030+

Podpora wellbeingu v českých školách

Dílčí výstupy Pracovní skupiny Wellbeing

Únor 2021

Proč je důležité se wellbeingem zabývat...

Co říkají data z šetření PISA 2015 a 2018...

30 % českých žáků je vystaveno šikaně.

7 % českých žáků se trvale cítí smutně a 18 % není spokojeno se svým životem.

ČR patří v OECD mezi 5 zemí s nejnižším podílem žáků, kteří vnímají jasný smysl svého života.

S výrokem „cítím velkou úzkost před testem, přestože jsem se na něj dobře připravil/a“ souhlasilo 40 % patnáctiletých žáků, dívek dokonce 64 %.

Proč je důležité se wellbeingem zabývat...

Co říkají data z šetření PISA 2015 a 2018...

Žáci s nejvyšší mírou úzkosti ze školy uváděli nižší míru celkové spokojenosti s vlastním životem.

Žáci, kteří pociťují úzkost spojenou se zkoušením a známkováním, dosahovali horších výsledků v hodnocených gramotnostech.

Žáci, kteří uvedli, že jejich učitelé uzpůsobují výuku jejich individuálním potřebám a pomáhají jim, když si nevědí rady, vykazovali nižší míru úzkosti.

Nízká očekávání učitele a jeho přesvědčení o neschopnosti konkrétního žáka naopak zvyšují **pravděpodobnost celkové úzkosti ze školy o 60 %**.

Proč je důležité se wellbeingem zabývat...

Co říkají data z šetření TIMSS 2015 a 2019 a výzkumy zaměřené na vyhoření pedagogů

Šetření TIMSS (s žáky 4. ročníků) opakovaně ukázalo, že čeští žáci školu navštěvují nejméně rádi ze všech zemí OECD.

Čeští žáci také opakovaně vykazují nejnižší míru sounáležitosti se školou. Je pravděpodobné, že na druhém stupni ZŠ míra nespokojenosti žáků s docházkou do školy ještě stoupá.

Žáci, kteří jsou pravidelně vystaveni šikaně, dosahovali horších výsledků v přírodovědě i matematice.

Proč je důležité se wellbeingem zabývat...

Co říkají data z šetření TIMSS 2015 a 2019 a výzkumy zaměřené na vyhoření pedagogů

Do škol v ČR chodí většinou neradi i samotní učitelé, dvě třetiny učitelů matematiky a přírodních věd deklarovaly nespokojenost s vlastní prací.

Každý pátý pedagog je ohrožen syndromem vyhoření, což má zásadní dopad i na kvalitu jím poskytovaného vzdělávání a zejména naplňování individuálních potřeb dětí a žáků.

V regionech s vysokou mírou koncentrace žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí se ohrožení pedagogů syndromem vyhoření ještě zvyšuje.

Pedagog, jehož duševní zdraví je ohroženo, nedisponuje zdroji k podpoře wellbeingu a duševního zdraví dětí, které vzdělává, což negativně ovlivňuje i jejich vzdělávací výsledky.

Proč je důležité se wellbeingem zabývat...

Co říkají data ČŠI a MŠMT

Počet žáků ZŠ, jejichž speciální vzdělávací potřeby jsou spojeny se závažnými vývojovými poruchami chování, stoupl za uplynulých 11 let čtyřnásobně.

Z tematické zprávy ČŠI zaměřené na využívání individuálních výchovných programů vyplynulo, že dominantním způsobem řešení náročného chování žáků v českých školách jsou kázeňské tresty (poznámky, důtky, snížená známka z chování aj.)

Proč je důležité se wellbeingem zabývat...

Co říkají data a predikce WHO...

Psychická onemocnění budou v roce 2030 lidstvo sužovat častěji než onemocnění kardiovaskulární a onkologická.

Věková hranice rozvoje duševního onemocnění se neustále snižuje.

Rozvojem duševního onemocnění jsou nejvíce ohroženy děti pocházející ze socioekonomicky znevýhodněného prostředí.

Proč je důležité se zabývat wellbeingem ve školách...

Škola hraje ve wellbeingu dětí klíčovou roli.

Žáci ve školách, kde panují dobré vztahy mezi nimi a učiteli a kde nejsou vystaveni šikaně, vykazují vyšší celkovou životní spokojenost.

Vzdělávací výsledky a wellbeing jsou spojené nádoby - bez něj žáci nemohou dosahovat maxima svého vzdělávacího potenciálu.

Co je wellbeing?

Neexistuje jediná definice wellbeingu.

Průřezově – „*cítit se dobře a dobře fungovat*“

Pracovní skupina při definování wellbeingu pro české prostředí vycházela z definicí rozvinutých vzdělávacích systémů, respektovaných světových autorit (WHO, UNICEF, OECD), rámcových vzdělávacích programů, školského zákona a definice základních lidských potřeb.

Maslowova pyramida potřeb

Naplnění potřeb = nezbytný předpoklad úspěchu v učení

Aby se žák mohl učit a tvořit si vztah k poznání,
musí být naplněny jeho základní životní potřeby.

Potřeba seberealizace

potřeba
sebenaplnění,
potřeba naplnit potenciál

Potřeba uznání

sebedůvěra, sebeúcta,
ocenění druhými

Potřeba sounáležitosti

potřeba lásky, náklonnosti,
shody a ztotožnění, někam patřit, být přijat druhými

Potřeba bezpečí

potřeba jistoty, stálosti, spolehlivosti, struktury, pořádku,
pravidel, mantinelů, osvobození od strachu, úzkosti a chaosu

Fyziologické potřeby

potřeba jídla a nápojů, vyměšování, čerstvého vzduchu,
přiměřené teploty, pohybu, odpočinku a spánku, vyhnutí se bolesti

“Naše” definice wellbeingu

Wellbeing je stav, ve kterém můžeme v podporujícím a podnětném prostředí plně rozvíjet svůj fyzický, kognitivní, emocionální, sociální a duchovní potenciál a žít spolu s ostatními plnohodnotný a spokojený život.

Fyzický wellbeing

Souvisí s fyzickým zdravím a bezpečím a je ovlivněn fyzickou aktivitou, zdravým stravováním, spánkovým režimem a uvědomělou volbou zdravého životního stylu a prostředí.

Emocionální wellbeing

Souvisí s kladným vnímáním sebe sama, rozpoznáváním emocí a seberegulací. Odráží se ve schopnosti důvěry v sebe i druhé a v odolnosti umožňující zvládat nepříznivé situace.

Kognitivní wellbeing

Souvisí se schopnostmi kritického myšlení, řešení problémů a kreativity. Odráží se ve způsobu zpracování informací, vytváření úsudků a také v motivaci a vytrvalosti k úspěšnému dosahování stanovených cílů.

Sociální wellbeing

Souvisí se schopností empatie, pocitem sounáležitosti, navazováním a udržováním vztahů a spolupráce s ostatními a komunikačními dovednostmi.

Duchovní wellbeing

Souvisí s poznáváním a naplňováním smyslu naší existence, hodnotami a etickými principy.

Hodnocení wellbeingu

OSN-UNICEF Wellbeing dětí v rozvinutých zemích (2020)

Na úrovni dětí se zaměřuje na duševní wellbeing, fyzické zdraví a příležitosti k rozvoji dovedností.

Multidimenzionální model wellbeingu vychází z předpokladu, že je ovlivněn vlastní aktivitou dětí a vztahy, které mají; ekonomickými a sociálními zdroji jejich pečovatелů; veřejnými politikami a národním kontextem.

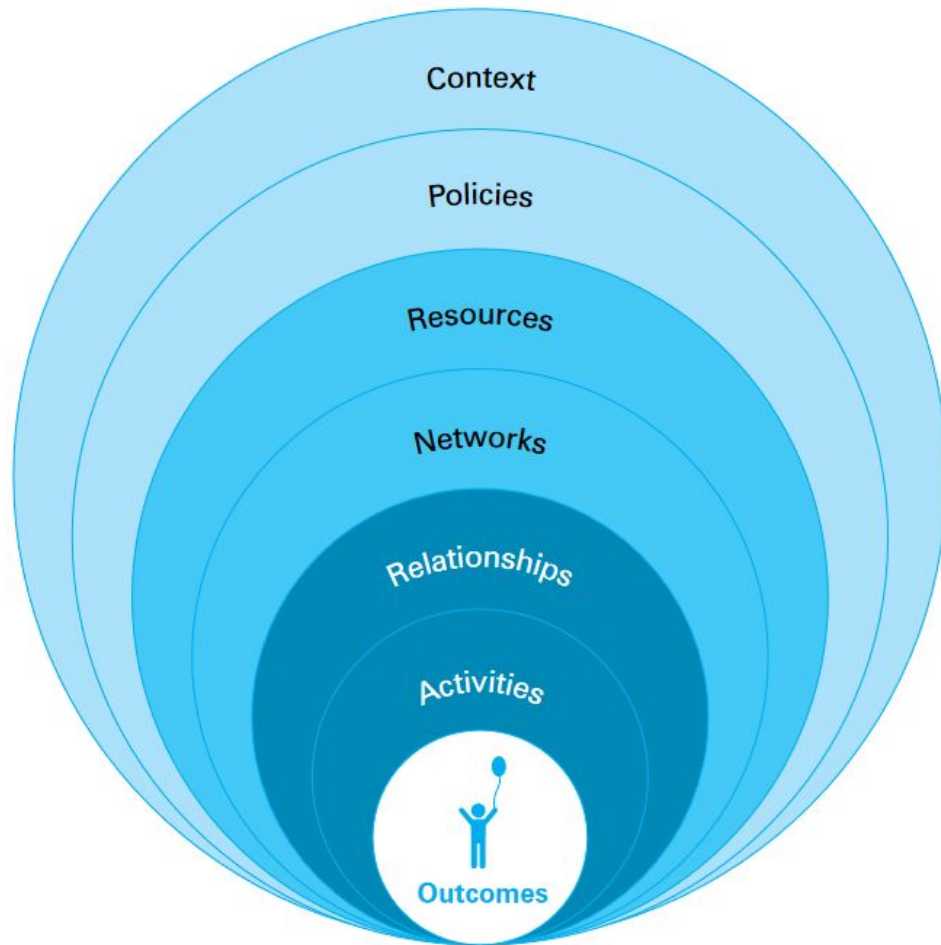
Pojetí vychází z Úmluvy o právech dítěte tím, že uznává odpovědnost vlád, rodin a komunit v podpoře naplňování práv a wellbeingu dětí.

<https://www.unicef-irc.org/child-well-being-report-card-16>

- The world of the child
- The world around the child
- The world at large

Wellbeing dětí v rozvinutých zemích

Overall ranking	Country	Mental well-being	Physical health	Skills
1	Netherlands	1	9	3
2	Denmark	5	4	7
3	Norway	11	8	1
4	Switzerland	13	3	12
5	Finland	12	6	9
22	Czech Republic	24	14	22

OECD PISA 2018

Víceúrovňový model wellbeingu:

WB jako kvalita života jako celku

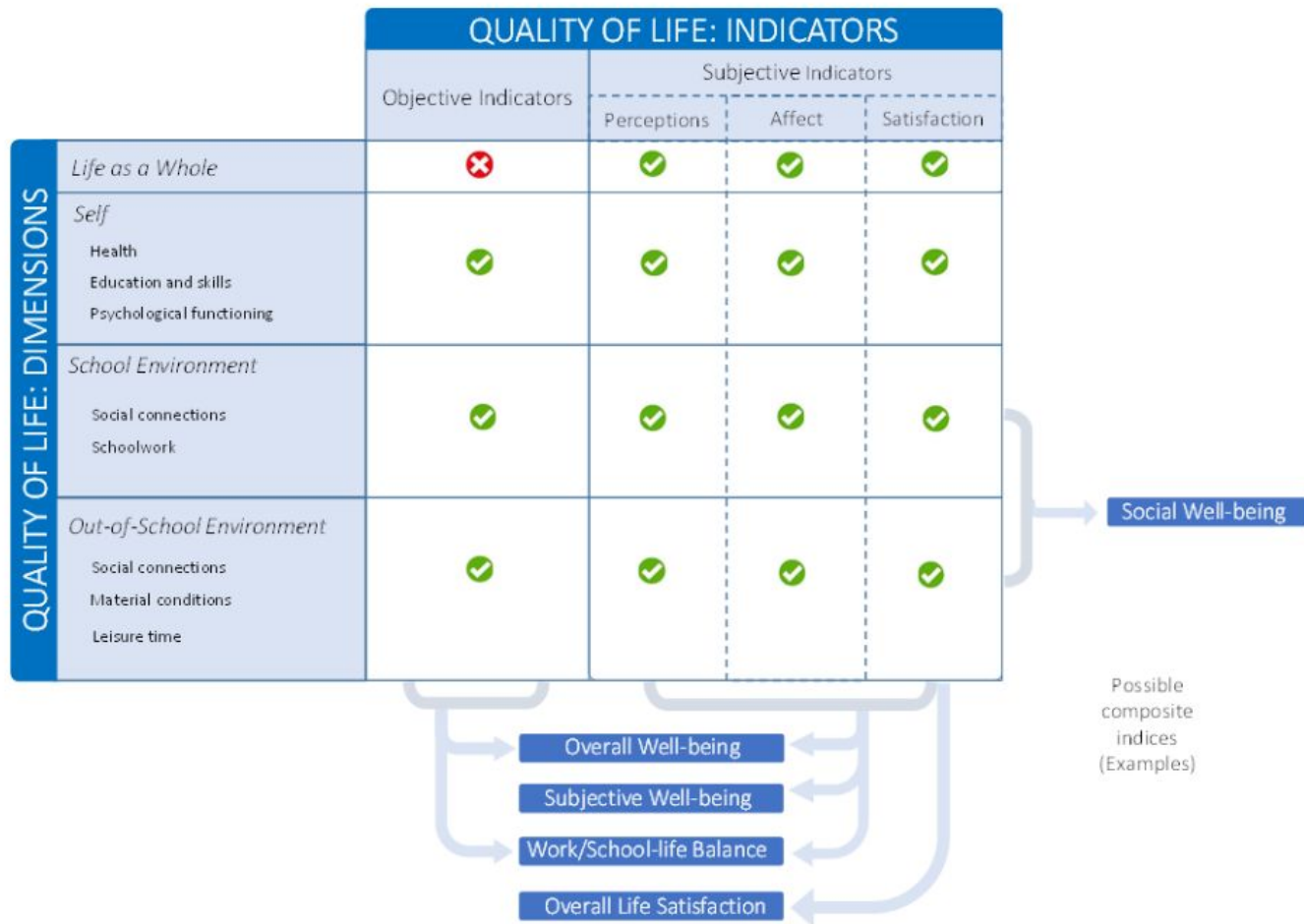
1. WB ve smyslu, jak zdraví a fit žáci jsou, jaké je jejich vzdělání a dovednosti, kterými disponují, a jaké pocity mají ve vztahu k sobě samým a svému životu.
2. WB jako prostředí (školní), ve kterém se žáci učí.
3. WB jako prostředí a okolnosti, kterým je žák vystaven mimo školu.

<https://www.oecd-ilibrary.org/sites/b25efab8-en/index.html?itemId=/content/publication/b25efab8-en>

Figure 8.1. Framework overview

Výstupy ze Setkání lídrů

Účastníci 11. Setkání lídrů iniciativy Úspěch pro každého žáka na téma *Wellbeing ve vzdělávání – Jak mu rozumíme a proč se mu věnovat?* konaného online dne 22. září 2020 vyjádřili svůj názor na opatření, která již nyní v českých školách podporují wellbeing, a také na opatření, která mu brání.

Názory účastníků jsou shrnuty v publikaci dostupné zde:

<https://skav.cz/publikace-skav/>

Opatření podporující wellbeing ve školách

Podpůrná opatření pro žáky se SVP

Individualizace výuky

Průřezová témata RVP (osobnostně sociální výchova, multikulturní výchova...)

Poradenské služby ve školách a poradenských zařízeních (působení výchovných poradců, metodiků prevence, školních speciálních pedagogů a psychologů)

System primární prevence ve školách (tvorba minimálních preventivních plánů školy)

Autonomie škol

Opatření podporující wellbeing ve školách

Supervize a intervize pedagogů

Aktivity zaměřené na klima tříd

Tematicky zaměřené vzdělávání pro pedagogy

Formativní hodnocení

Podpora participace žáků

Na wellbeing zaměřené programy pro žáky od NNO

Aktivizující metody výuky

Aktivity zaměřené na wellbeing učitelů

Bariéry wellbeingu ve školách

Stávající společenská kultura

Politická nepodpora tématu

Nízké povědomí o duševním zdraví ve společnosti

Nepřehlednost a časté změny legislativy

Nesystémové financování podpůrných profesí (speciální pedagog, psycholog, asistent pedagoga)

Nespolupráce resortů

Výuka podporující pasivitu žáků (frontální výuka, mentorování)

Špatná práce s chybou (chyba není většinou brána jako příležitost k učení)

Rozsáhlý obsah kurikula (příliš mnoho učiva, učitelé nestíhají „naučit“ vše)

Bariéry wellbeingu ve školách

Soutěživé prostředí ve škole

Nedostatečné vzdělávání žáků v tématech WB (socio-emoční dovednosti)

Hodnocení a motivace známkami

Absence přesahu učiva do života

Podoba přijímacích řízení

Negativní postoj učitelů ke slabším žákům

Segregace ve vzdělávání

Velký počet žáků ve třídách

Nedostatek času na aktivity WB

Bariéry wellbeingu ve školách

Absence tématu WB v přípravě pedagogů

Pojetí školního stravování

Přetížení učitelů

Vyhoření učitelů

Problém s přenosem existujících metodik do praxe

Přetížení poradenských zařízení (není čas na metodickou podporu učitelů ani přímou podporu žáků)

Nevyhovující prostory a vybavení škol

Podpora návratu dětí do škol

Pracovní skupina připravila doporučení, jak podpořit návrat dětí do škol po distanční výuce

<https://skav.cz/wp-content/uploads/2020/12/Tesime-se-do-skoly.pdf>

Seznam členů pracovní skupiny

<https://skav.cz/wp-content/uploads/2020/12/SEZNAM-CLENU-PRACOVNI-SKUPINY-WELLBEING-1.pdf>

Finanční partneři projektu Partnerství 2030+

Partnerství
pro vzdělávání
2030+

Lenka Felcmanová

vedoucí pracovní skupiny Wellbeing

projekt [Partnerství pro vzdělávání 2030+](#)

**Stálá konference asociací ve vzdělávání, z. s.
(SKAV)**

lenka.felcmanova@skav.cz

[SKAV.cz](#) | [uspechzaka.cz](#) | [cosiv.cz](#)

Děkuji za pozornost.